

Utlåtande 2016:62 RII (106-1342/2015)

Stadsodling

Motion (2015:57) av Anna König Jerlmyr (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:57) av Anna König Jerlmyr (M) om ”Stadsodling” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) föreslår i sin motion att stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att upprätta ett strategiskt dokument och handlingsplan för möjlighet till stadsodling på stadens befintliga och tillkommande tak och fasader. Dessa ska kopplas till Den gröna promenadstaden och Vision City 2030.

Odling på stadens huskroppar skulle enligt motionären göra taklandskapen och kvarterens gestaltning mer intressanta och dynamiska, ge mer plats för socialt umgänge, barns lek, grönska och närproducerade råvaror.

Förhållningssättet är enligt motionären framför allt eftersträvansvärt i täta miljöer som i city.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden, stadsbyggnadsnämnden,

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd,.

Stadsledningskontoret framhåller att stadsodling har många positiva effekter men menar att någon ny strategi inte krävs.

Exploateringsnämnden menar att i det pågående arbete med att bland annat implementera ekosystemtjänster fångas urbana odlingar upp och att det inte behövs en särskild strategi för detta

Fastighetsnämnden menar att det pågår ett arbete med gröna tak på stadens fastigheter samt välkomnar att en strategi tas fram.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiv till förslaget men noterar att frågan redan behandlas i fler strategiska dokument.

Stadsbyggnadsnämnden instämmer i att urban odling har många fördelar och pekar på att arbete redan bedrivs på både strategisk och operativ nivå.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har inga invändningar mot förslaget samt anför att odling på tak inte är relevant för Rinkeby-Kista då andra odlingsmöjligheter finns.

Skärholmens stadsdelsnämnd menar att en strategi kan behövas samt att odling på tak primärt berör innerstaden.

Älvsjö stadsdelsnämnd delar motionärens positiva syn på stadsodling samt lyfter fram behovet av offentliga platser, tak räcker inte.

Mina synpunkter

Det finns en lång tradition av att odla i urbana miljöer i Stockholm. Från Anna Lindhagens introduktion av koloniträdgårdar för arbetarna på Södermalm till dagens gräsrotsinitiativ i form av pallkrageodling har den urbana odlingen haft en stark ställning i Stockholm. Att anlägga koloniträdgårdsområden har varit en viktig del när nya stadsdelar byggts ut under 1900-talet och idag satsar vi på gröna tak, gröna väggar och nya strategier för att stärka det gröna i staden. Urban odling har många fördelar. Förutom de rent ekologiska finns även viktiga positiva sociala- och hälsoeffekter.

I kommunfullmäktiges budget för 2016 uppdras stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen att arbeta med och underlätta urban odling.

Stadsledningskontoret har också fått i uppdrag att under året se över samordning, styrning och finansieringslösningar avseende grönstrukturfrågor inom Stockholms stad. I detta arbete ingår urban odling som en viktig komponent. Även exploateringskontorets plan för ekosystemtjänster liksom stadsbyggnadskontorets strategiska dokument ”Den gröna promenadstaden” behandlar odling i stadsmiljö. Det bedrivs alltså redan idag ett aktivt arbete

och jag ställer mig tveksam till om det behövs ytterligare en strategi. Istället måste fokus ligga på det arbete som redan görs och att aktivt implementera urban odling i stadens stadsutvecklingsprojekt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:57) om stadsodling

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Anna König Jerlmyr (M) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:57) av Anna König Jerlmyr (M) om stadsodling bifalls
2. Därutöver anför följande.

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Inte minst bidrar det med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummens kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Genom att använda stadens taklandskap bättre och mer effektivt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt - taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror. Det är därför glädjande att förvaltningarna i huvudsak anser att intentionerna i motionen är goda och kan bidra med de mervärden som motionen framhåller.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:57) av Anna König Jerlmyr (M) om ”Stadsodling” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet

Stockholm den 6 april 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö, Markus Nordström och Lars Jilmstad (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) föreslår i sin motion att stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att upprätta ett strategiskt dokument och handlingsplan för möjlighet till stadsodling på stadens befintliga och tillkommande tak och fasader. Dessa ska kopplas till Den gröna promenadstaden och Vision City 2030.

Odling på stadens huskroppar skulle enligt motionären göra taklandskapen och kvarterens gestaltning mer intressanta och dynamiska, ge mer plats för socialt umgänge, barns lek, grönska och närproducerade råvaror.

Förhållningssättet är enligt motionären framför allt eftersträvansvärt i tätta miljöer som i city

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget 2016 beskrivs att urban odling skapar samhörighet, fler mötesplatser, biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt är pedagogiskt för barn och bra för folkhälsan.

Av budget framgår bland annat att stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling och att de kommunala bostadsbolagen ska uppmuntra och arbeta för att möta boendes önskan om stadsodling.

Stadsledningskontoret kommer under året att se över samordning, styrning och finansieringslösningar avseende grönstrukturfrågor inom Stockholms stad. Syftet är att säkerställa att Stockholm växer på ett ekologiskt och socialt hållbart sätt där stadens gröna kvaliteter tillvaratas och utvecklas. I översynen ingår möjligheten att inrätta en stadsövergripande fond som kan användas till att kompensera när grönmark tas i anspråk eller för investeringar i det offentliga rummet i delar av staden där det behövs.

Det ingår inom ramen för såväl stadsbyggnadsnämndens som trafiknämndens och stadsdelsnämndernas arbete att finna former för hur stadens grönstruktur kan

utvecklas. I detta arbete kan även ingå att utreda stadsodling på stadens befintliga och tillkommande tak och fasader.

Stadsledningskontoret konstaterar att staden kan verka för stadsodling på befintliga och tillkommande tak och fasader. Det är dock ytterst fastighetsägaren som beslutar om att upplåta fasad eller tak för en grönyta av detta slag.

Stadsledningskontoret konstaterar avslutningsvis att motionens förslag ligger i linje med stadens utveckling och positiva syn på grönska i offentliga rum.

Stadsledningskontoret anser dock inte att det behövs någon särskild strategi eller handlingsplan för stadsodling på stadens befintliga och tillkommande fasader och tak.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret anser att motionärens intention är god och kan bidra med de mervärden som framförs.

Exploateringskontoret kan också konstatera att de gröna funktionerna och ekosystemtjänster fått ökat intresse och betydelse i stadens stadsutvecklingsarbete. Bland annat genom det uppdrag som exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden har att implementera ekosystemtjänster och grönytekomensation under 2016. Försörjande ekosystemtjänster som urbana odlingar är en del i att skapa ekosystemtjänster.

Det finns stöd och vägledning för att arbeta med stadsodling i tex c/o City projektets vägledning för ekosystemtjänster i stadsplaneringen där stadsodling tas upp under försörjande ekosystemtjänster.

Exploateringskontoret anser att det är viktigt att utgå från exploateringsprojektens olika förutsättningar att arbeta med ekosystemtjänster. Verktuget grönytefaktor (GYF), som utvecklades inom miljöprofilarbetet i Norra Djurgårdsstaden, är exempel på ett verktyg som ger tydlig vägledning och stöd men samtidigt flexibilitet i valet av olika ”gröna” åtgärder. I grönytefaktorn ges extra poäng för stadsodling på fastighet (bl.a. på tak).

Sammantaget anser exploateringskontoret att det är viktigt med flexibilitet vid val av vilka ekosystemtjänster vi planerar för i olika exploateringsprojekt. I stadens arbete med ekosystemtjänster är urbana odlingar en av alla ekosystemtjänster som bedöms och värderas. Utifrån pågående arbete att bland annat implementera ekosystemtjänster

anser exploateringskontoret att urbana odlingar fångas upp och att det inte behövs särskild strategi för detta.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (M), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Att använda outnyttjade ytor som tak för odling i ett allt tätare stadsrum har sina fördelar. Dock finns såväl ekonomiska som tekniska begränsningar och omfattar bland annat odlingens vikt, takets bärrighet, lutning, samt tillgänglighet och säkerhet för personer som ska vistas där.

Vid fastighetsnämndens sammanträde den 19 maj 2011 fick fastighetskontoret en skrivelse för beredning från Madeleine Sjöstedt (FP), Billy Östh (M) och Elisabeth Svensson (C). I skrivelsen förordades fastighetskontoret att inventera möjligheterna att anlägga gröna tak och urban odling på befintliga fastigheter samt inför större ny- och ombyggnationer. Svar på skrivelsen redovisades till fastighetsnämnden den 14 juni 2011 i tjänsteutlåtande Dnr 1.6-250-/2011.

Fastighetskontoret genomförde en inventering av möjligheterna att anlägga gröna tak på befintliga fastigheter och identifierade ett flertal möjliga placeringar. Kontoret föreslog att i första hand anlägga extensiva sedumtak på befintliga fastigheter då de kan anläggas utan takförstärkning, är brandklassat samt kräver lite skötsel. Fastighetskontoret har i dagsläget sedumtak på Skanstullshallen, Hässelängens BP, Lisebergs BP, Sturebyskolans BP, Rågsveds BP, Vintervikshallen och på Sätra ridhus samt en växtvägg vid Björns trädgård.

Vidare diskuteras urban odling i skrivelsen, vilket kräver både tillsyn samt god åtkomst till taken vilket hyresgästerna inte har i dagsläget. Fastighetskontoret hittade då inte några lämpliga fastigheter att anlägga urban odling på men beaktar frågan i planeringsprocessen inför större ny- och ombyggnationer.

En fråga som behöver belysas är finanseringsproblematiken som uppstår då en investering som exempelvis ett grönt tak görs i en byggnad med stadsinterna hyresgäster. Med dagens hyresmodell ska investeringen bäras av hyresgästen vilket påverkar hyreskostnaden.

Fastighetskontoret har under de senaste åren bedrivit ett aktivt arbete inom området urbana ekosystemtjänster. Bland annat genom pilotprojekt för gröna tak och väggar men även kring odling. Under sommaren 2015 anlades en urban odling på Tekniska

nämndhusets innergård. Odlingen genomfördes i samverkan med S:t Eriks förskoleenhet och var ett pilotprojekt där fastighetskontoret testade sin egen fastighet för att skapa nya miljöer för ekosystemtjänster. Fokus i projektet var att introducera barnen för begreppet ekosystemtjänster, så att de tidigt ska förstå värdet av den urbana naturen. Förskoleenheten besökte odlingen regelbundet under hela sommarhalvåret. Som en del i projektet ställdes även pallkragar på en takterrass på plan 2 i Tekniska nämndhuset vilka sköttes av en odlingsförening som startats av personalen på miljöförvaltningen som är hyresgäster i huset.

Som ett led i kontorets arbete med urbana ekosystemtjänster, kommer ett pilotprojekt med testbäddar för så kallade intensivt tak sannolikt att genomföras under nästkommande år på Tekniska nämndhusets tak. Andra ytor som kan lämpa sig för odling är redan anlagda terrasser, innergårdar och fasader men även offentliga parkmiljöer som parklekar och strandbad.

Fastighetskontoret ser positivt på att Stockholms taklandskap används på ett mer effektivt och hållbart sätt för att skapa fler levande miljöer och mötesplatser i staden. Vidare stödjer kontoret förslaget att ett strategiskt dokument och handlingsplan för stadsodling på tak och fasader tas fram. Det pågår nu ett arbete som berör många av stadens förvaltningar som gäller en översyn av stadens grönstruktur, samt framtagande av strategi för ekosystemtjänster och grönytekomensation. Arbetet leds av stadsledningskontoret och en eventuell strategi för stadsodling bör samordnas med detta.

Kontoret bistår gärna med sina erfarenheter från tidigare projekt och utredningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Jonas Naddebo (C), Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Cecilia Berggren (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen ställer sig positiv till förslaget. Förvaltningen noterar emellertid att frågan om stadsodling behandlas i det av stadsbyggnadsnämnden antagna dokumentet *Den gröna promenadstaden* där det framgår att ”staden ska aktivt verka för att

uppmuntra och ta tillvara stockholmarnas stora intresse för parker och naturområden. Invånarnas möjlighet att påverka sin närmiljö genom exempelvis stadsodling ska utvecklas.”

Förvaltningen noterar även att stadsodling hanteras i det framtagna men ej nämndbehandlade dokumentet *GYF- grönytefaktor för kvartersmark Stockholms stad*, framtagen av exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen. En översyn av stadens olika dokument för grönstruktur m.m. pågår inom stadsledningskontoret i samarbete med de tekniska förvaltningarna.

För att möta framtidens behov av klimatanpassning och dagvattenhantering arbetar staden i allt större utsträckning med ekosystemtjänster och gröna ytor i stadsplaneringen på offentlig mark såväl som på kvartersmark. I budget 2015 gavs exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden och trafiknämnden uppdraget att ta fram en strategi för ekosystemtjänster och grönytekomensation. Relevanta delar från det inledande arbetet med framtagandet av denna strategi kommer att inarbetas i den pågående översynen av gröna underlag som inlets under hösten 2015. Grönytefaktor för kvartersmark är ett av flera verktyg för hur staden kan arbeta med ekosystemtjänster. Grönytefaktorn ger möjlighet till att skapa ekoeffektiva ytor som kan leverera urbana ekosystemtjänster på begränsade områden, där synergieffekter kopplade till platsens förutsättningar eftersträvas. Miljöförvaltningen ser även positivt på motionärens förslag att komplettera *Vision City 2030* med skrivningar om möjligheter till stadsodlingar under kapitel 6 - Ett grönare City med fler bostäder.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 januari 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L) och Erik Slottner (KD), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Christina Linderholm (C) som instämmer i förslag från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L) och Erik Slottner (KD), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsodling är en uppskattad verksamhet som tillför staden många kvaliteter. En av strategierna i Den gröna promenadstaden är att staden ska verka för att förbättra invånarnas möjlighet att påverka sin närmiljö genom exempelvis stadsodling i olika

former. Stadsodlingar har de senaste åren också startats på många håll, inte minst i ytterstaden.

I budget 2015 gavs exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden och trafiknämnden uppdraget att ta fram en strategi för ekosystemtjänster och grönytekompensation. Strategin kan tydliggöra alla aktörers ansvar och möjligheter att främja olika ekosystemtjänster i såväl befintlig som tillkommande bebyggelse.

Kontoren arbetar även med grönytefaktor som kan främja att såväl gårds- som taktytor vid nybebyggelse används för sociala och gröna funktioner, bl.a. stadsodling.

I budgeten för 2016 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att se över samordning, styrning och finansieringslösningar avseende grönstrukturfrågor. I det arbetet kan även behovet av mer detaljerade riktlinjer för utveckling av grönstrukturen och ekosystemtjänster beläggas. Ser för närvarande inte att det finns behov av ytterligare dokument på strategisk nivå, utöver översiktsplanen och strategin för ekosystemtjänster.

Förslaget till detaljplan för kvarteret Persikan som varit ute på samråd möjliggör olika lösningar för utformningen av taken. I planarbetet uppmanas exploatörerna att tillgängliggöra taken för de boende på olika sätt. Ett av projekten har exempelvis i detta skede förslag på tillgängliggjorda tak med gemensamma växthus för de boende och i ett annat kvarter föreslås gemensamma takterrasser där det också kan finnas möjlighet till odling. I City-projektet kommer möjligheterna att främja ekosystemtjänster, på såväl tak och väggar som marktytor, att studeras.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att invända mot förslaget om att stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att upprätta ett strategiskt dokument och handlingsplan som möjliggör stadsodling på stadens befintliga och tillkommande tak och fasader. Förvaltningen anser att frågan om odling på tak och fasader främst är en fråga som berör innerstaden och bostadsbolagen.

I Rinkeby-Kista stadsdelsområde finns goda odlingsmöjligheter för de som är intresserade, t.ex. åtta koloniträdgårdsföreningar.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges förslag till budget 2016 ska stadsdelsnämnderna arbeta för att skapa 'goda möjligheter till stadsodling i Stockholm: i parker, på kvartersgårdar, på tak och på kolonilotter. I takt med att Stockholm växer blir det allt fler som vill ha egna odlingar. Urban odling skapar samhörighet, fler mötesplatser, biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt är pedagogiskt för barn och bra för folkhälsan'.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om behovet av ett strategiskt dokument gällande stadsodling. Stadsodling är ett element som kommer att öka i den urbana miljön och det är bra med en gemensam policy för staden och ett strategiskt dokument kommer att underlätta hanteringen att säkerställa att stadsodling ökar.

Förvaltningen anser att takodling under paraplybegreppet stadsodling är ett element som lämpar sig i innerstaden där grönska är viktigt att bevara och utveckla då den tenderar att krympa med förtätningen av staden. Inom stadsdelsnämndsområdet är takodling dock inte ett element som är aktuellt att fokusera på idag.

Skärholmens stadsdelsförvaltning har tagit fram en egen policy för vad som gäller för brukaren till en stadsodling och riktlinjerna har antagits av stadsdelsnämnden.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Johan Nilsson m.fl. (M) och Evy Kjellberg (C), Camilla Sarfors (KD) instämde med ersättaryttrande, *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Älvsjö stadsdelsförvaltning anser att det är positivt med stadsodling och i en tät stadsmiljö kan taken och fasader bli aktuella för detta. Motionären hänvisar framför allt till city, men även i Älvsjö planeras för täta stadsmiljöer där taken kan vara intressanta att nyttja för flera olika funktioner. Förvaltningen håller med motionären om att grönska är viktig i täta stadsmiljöer för att förbättra lokalklimatet och mildra effekterna av klimatförändringarna. Som motionären påpekar så skapar stadsodling

också sociala mötesplatser. Förvaltningen vill dock betona behovet av offentliga miljöer där alla stadens invånare kan mötas. Mötesplatser på enskilda fastigheters tak kan inte ersätta de allmänt tillgängliga mötesplatser som parker och andra offentliga platser utgör.

Reservationer m.m.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) enligt följande.

- 1 Att tillstyrka motionen.
- 2 Att därutöver anföra:

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Inte minst bidrar det med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummens kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Genom att använda stadens taklandskap bättre och mer effektivt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt - taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror.

Det är därför glädjande att exploateringskontoret anser att intentionerna i motionen är goda och kan bidra med de mervärden som motionen framhåller.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (M) enligt följande.

att fastighetsnämnden beslutar tillstyrka motionen, samt att därutöver anföra följande:

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men

stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Inte minst bidrar det med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummets kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Genom att använda stadens taklandskap bättre och mer effektivt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt - taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Jonas Naddebo (C), Lars Jilmstad m.fl. (M) och Joar Forssell (L) enligt följande.

- 1 Att tillstyrka motionen.
- 2 Att därutöver anföra:

Åtgärder som syftar till att förena olika ålders- och målgrupper genom tydligare och fler mötesplatser för olika målgrupper är klok stadsbyggnadspolitik. En självklar del i det arbetet är att öka aktiviteterna och överraskningarna i det offentliga rummet för att skapa liv och rörelse under dygnets alla timmar. Detta förhållningssätt har hitintills primärt manifesterat sig i utveckling av stadens parker, torg och stråk. Men under senare år även genom andra publika inslag i stadens miljöer, exempelvis ett större antal populära utegym.

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Och bidrar inte minst med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummets kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Stockholm är känt för sina gröna och blå värden. Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen

hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, fickparker, planteringar och gröna tak.

Den 26 juni avslutades samrådet för detaljplanen för kvarteret Persikan med närmare 1 200 nya lägenheter på östra Södermalm. Till skillnad från annan urban odling, som Norra Djurgårdsstadens positiva odlingslotter, ser vi gärna att möjliga takodlingar i kvarteret Persikan tar användningsområdet till en ny nivå i Stockholm. Inom ramen för det fortsatta detaljplanearbetet ser vi goda möjligheter för en riktigt bra urban stadsträdgård på ett, eller flera, av de tillkommande huskropparna. Möjligheten till att skapa en mer omfattande social mötesplats bör utredas, med funktioner och innehåll som vi idag tenderar att endast se i stadens parker och torg eller längs promenadstråk. Sittplatser i trä, säkrade grillplatser och mindre varianter av utegym i trä skulle kunna vara några exempel väl värda att pröva.

Genom att använda stadens taklandskap på ett bättre och mer effektivt sätt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt. Taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror. Detta förhållningssätt är framförallt eftersträvansvärt i de täta stadsmiljöerna såsom city. Vision City 2030 bör således kompletteras med skrivningar om möjligheter till stadsodlingar under kapitel 6 – Ett grönare City med fler bostäder. Likaså bör tillägget till översiktsplanen - Den gröna promenadstaden -kompletteras i detta avseende.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP), Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) och Cecilia Berggren (V) enligt följande.

Vi instämmer i motionens syfte och anser att frågan skall arbetas in i styrdokument som nu arbetas fram.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L) och Erik Slottner (KD) enligt följande.

att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen
att därutöver anföra följande:

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl

den sociala som den ekologiska hållbarheten. Inte minst bidrar det med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummens kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Genom att använda stadens taklandskap bättre och mer effektivt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt - taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror.

Det är därför glädjande att stadsbyggnadskontoret framhåller värdet av intentionerna i motionen, då de kan bidra med mervärden i stadsbilden och för klimatet och människors välbefinnande.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Johan Nilsson m.fl. (M) och Evy Kjellberg (C), Camilla Sarfors (KD) instämde med ersätтарыttrande, enligt följande.

Att	tillstyrka motionen
Att	därutöver anföras

Under senare tid har vi noga följt med i frammarschen av den urbana stadsodlingen. Det är något som genomförs i bland annat Norra Djurgårdsstaden där Östermalms stadsdelsförvaltning har bidragit med kragar till det 50-tal odlingslotter som finns där idag för de boende att använda. Det är ett mycket populärt inslag i stadsrummet, som bidrar till både granngemenskapen och till lärande för barnen, men stärker också såväl den sociala som den ekologiska hållbarheten. Och bidrar inte minst med närproducerade råvaror till köksbordet.

Sociala och ekologiska tillägg som exempelvis stadsodling på tak injicerar såväl bostadshus som kvarter med nya användningsområden och höjer de vanligtvis outnyttjade stadsrummens kvaliteter. För precis som att parker som offentligt stadsrum gestaltas med hög kvalitet och med robusta material med hänsyn till skötselåtgärder, ska även det privata taklandskapet göra det.

Genom att använda stadens taklandskap på ett bättre och mer effektivt sätt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt. Taklandskapen och kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Centerpartiet har under många år drivit frågan om stadsodling. ”Riktlinjer för stadsodling” har arbetats fram under ledning av dåvarande miljöborgarrådet Per Ankersjö (C).

Vid flera tillfällen har Centerpartiet tagit upp frågan om stadsodling i Älvsjö SDN, bl.a. på Sjöängen i avvaktan på beslut om ängens framtida användning. I praktisk handling har Centerpartiet i Brännkyrka även visat vad vi tycker genom att ha en liten odling vid gång-/cykelvägen som går över fältet. Initiativet har varit mycket uppskattat av de som tagit vägen förbi under de tre säsonger som vi hållit på.

För Centerpartiet är det även självklart att man utnyttjar tak och väggar för odling till gröna oaser, biodling och även solceller/solpaneler. Förutom att det ger biologisk mångfald, lite grönt och honung till hushållen, ökad samhörighet bland de boende kan de gröna takoaserna även bidra till upptagning av regnvatten. Solceller/solpaneler ger ström till bl.a. laddstolpar som bör finnas i/vid varje fastighet och parkering. Dessa tankar/förslag har Centerpartiet även framfört i stadsdelsnämnden när planerna för kv. Sandaletten och Kabelverket behandlades. Det är därför roligt och bra att fler partier nu börjar intressera sig för stadsodling.

I Älvsjö pågår en omfattande byggnation och tusentals lägenheter planeras i Älvsjö - Örby. Eftersom det är stor bostadsbrist måste det byggas bostäder men det är också viktigt att man förutom dagis, skolor, äldreboenden, idrottshall- idrottsplats, kulturlokaler för alla åldrar, affärer, service, lokaler för småföretagare m.m. planerar in större och mindre parker.

Centerpartiet i Brännkyrka anser att bl.a. Sjöängen, delen närmast Brännkyrka kyrka, inrättas som park med vattenspegel/fontän, boulebana, rekreationsyta samt odlingslotter. Gröna oaser bör kunna anläggas på tak och väggar tillsammans med biodling och solceller/solpaneler på de byggnader som planeras i planområdet Älvsjö - Örby samt befintliga tak på t.ex. Stockholmsmässan.